

fessionel lokalhistorisk forskning anvendes i rigshistoriens tjeneste. – Ja, i sidste instans viser de det absurde i at opretholde dette fiktive skel – en absurditet, som ikke mindst professor Hoskins' eget arbejde har lagt klart for dagen.

Knud J. V. Jespersen

William E. Wilkie: The Cardinal Protectors of England. Rome and the Tudors before the Reformation. Cambridge University Press, London, 1974. viii + 262 s.

Bogen er letlæst – så let, at fremstillingen nærmer sig det linde. En dansk historiker mindes vemodigt C. F. Allens anderledes skarptandede skildring af de tilsvarende relationer mellem Hans-Christian II og pavestolen (*De tre nordiske Rigers Historie* 2 s. 381–418). Forf.s lejlighedsvis »it is not merely coincidental that...« tjener blot til at understrege armoden på synspunkter. I kraft af sit biografiske anlæg kunne bogen udmærket passere som en, bevares, velinformeret kronike fra samtiden, hvis man så bort fra noteapparatet. I det hele taget er noterne, som vidner om flittige studier i italienske arkiver afgjort et lyspunkt. Hovedgrundlaget i øvrigt er *Letters and Papers*-serien. Til A. F. Pollards minutiøse pløjning af det selvsamme materiale indeholder bogen mærkværdigvis kun en enkelt reference (s. 147 note 108), og hverken standard-værkerne Wolsey eller Henry VIII er medtaget i litteraturfortegnelsen.

Bogen havde sikkert vundet i dybde, hvis forf. i højere grad havde inddraget emnets finansielle sider. Indirekte tegner han billedet af et system. Men hvorledes fungerede systemet? En anden synsvinkel, der kunne have været lagt til grund, er den udenrigspolitisk-prestigemæssige. Hele spillet omkring overdragelsen af defensor fidei-titlen til Henrik VIII og udsendelsen af kongens paveligt approberede skrift imod Luther indbyder umiddelbart til en nærmere undersøgelse. Det er bogens svaghed, at hensigterne og motiverne mangler. Den tilhører, med en let omskrivning af Karl V's kække device, kategorien »non ultra« – eller på godt dansk: hertil og ikke længere.

Mikael Venge

Howell A. Lloyd: The Rouen Campaign 1590–1592. Politics, Warfare and the Early-Modern State. Clarendon Press: Oxford University Press, Oxford, 1973. xv + 215 s. £ 5.00.

Patrick Collinson: The Elizabethan Puritan Movement. Jonathan Cape, London, 1967. 528 s.

På trods af de forskelligartede emner er der flere fællestræk ved de to arbejder. De bygger begge på indgående primærstudier, der har stået på over lang tid – for Collinsons vedkommende ikke mindre end 13 år. De benytter begge deskriptionen frem for analysen som den form, hvorunder resultaterne fremlægges – i begge tilfælde med et lykkeligt resultat. Endelig beskæftiger begge sig med elizabethansk politik på punkter, hvor den ikke lykkedes eller kun havde betinget succes. Dvs. punkter, hvor Elizabeth mod sin sædvane traf beslutninger, tog parti og handlede aktivt.

Lloyds undersøgelse er udsprunget af et langvarigt arbejde med Robert Devereux, den herostratisk berømte anden jarl af Essex, der fik sin første større militære kommando som øverstbefalende for det engelske ekspeditionskorps til Normandiet i 1590. Opgaven var dels at undsætte den betrængte Henrik IV og dels at forhindre spanierne i at sætte sig fast på kanalkysten. Ekspeditionen endte uden større militære eller politiske resul-